

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ספר הנפש לאריסטו בפילוסופיה היהודית בימי-הביניים - 14903

תאריך עדכון אחרון 06-10-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' זאב הרוי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [zeev.harvey@mail.huji.ac.il](mailto:zeev.harvey@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד, 12:30-11:30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

ספר הנפש לאריסטו השפיע רבות על הפילוסופיה היהודית בימי הביניים. הוא השפיע על הפסיכולוגיה והאפיסטמולוגיה, וגם על אמונות דתיות לגבי תופעת הנבואה, השארות הנפש, והעולם הבא. פילוסופים יהודים בימי הביניים נהגו ללמוד את ספר הנפש בליווי פירושיהם של "הפרשן", אבן רשד (1126-1198), ופרשן-העל, ר' לוי בן גרשם (1288-1344). אבן רשד כתב שלושה פירושים לספר הנפש: פירוש קצר (eq& ג'אמֶע) (1159), ביאור בינוני או אמצעי (eq& תלכ'יץ) (1181), ופירוש ארוך (eq& תפסיר) (1190). רלב"ג ביאר את הפירוש הקצר לספר הנפש וכן את איגרותיו של אבן רשד על אפשרות הדבקות בשכל הפועל (1323).

מטרות הקורס:

לחקור ולנתח את יסודות תורת הנפש האריסטוטלית בפילוסופיה היהודית בימי הביניים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לנתח באופן עצמאי טקסטים פילוסופיים ימי-ביניים הקשורים לתורת הנפש האריסטוטלית.

דרישות נוכחות (%) :  
100%

שיטת ההוראה בקורס: דיון סמינריוני

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

נקרא ביחד שלושה חיבורים אריסטוטליים חשובים מאת פילוסופים יהודים בנושא תורת הנפש: (1) ספר האמונה הרמה לראב"ד (1161), (2) שמונה פרקים לרמב"ם (1168), ו(3) ספר רוח חן האנונימי (תחילת המאה הי"ג). כמו כן, נקרא ביחד (4) פרקים מביאורו האמצעי (תלכ'יץ) של אבן רשד לספר הנפש (1159). בשבועות האחרונים של הסמסטר, נדון בעבודות של המשתתפים.

1. 5 נובמבר. מבוא

2. 12 נובמבר. ראב"ד, האמונה הרמה, פרק ו.

3. 19 נובמבר. האמונה הרמה, המשך.

4. 26 נובמבר. רמב"ם, שמונה פרקים.

5. 3 דצמבר. שמונה פרקים, המשך.

6. 10 דצמבר. רוח חן, פרקים א-ה.

7. 17 דצמבר. רוח חן, המשך

8. 24 דצמבר. אבן רשד, הפירוש האמצעי (&eq; תלכ'יץ) לספר הנפש.

9. 31 דצמבר. אבן רשד, המשך.

10. 7 ינואר. אבן רשד, המשך.

11. 14 ינואר. דיונים.

12. 21 ינואר. דיונים.

13. 28 ינואר. דיונים

#### חומר חובה לקריאה:

1. ר' אברהם אבן דאוד (1100-1180), האמונה הרמה (&eq; האמונה הנישאה.  
\*תרגום ר' שלמה אבן לביא, מהדורת ווייל, פראנקפורט 1852, מאמר א, פרקים ו, עמ' 20-34 [BM] 553 A24 A18 1853]. דעת: <http://www.daat.ac.il/daat/vl/tohen.asp?id&eq;57>  
\* תרגומים של ר' שלמה אבן לביא ור' שמואל אבן מטוט, ערכה עמירה ערן, ירושלים: מכון בן-צבי, תשע"ט, מאמר א, פרק ו, עמ' 224-295 [BM] 555 E93 12 2019.

2. רמב"ם (1138-1204), שמונה פרקים (&eq; פירוש המשנה, הקדמה למסכת אבות).  
\* טקסט ערבי ותרגום עברי במהדורת המשנה של ר' יוסף קאפח [492BM 68M 3Q 1963].  
\* טקסט ערבי ותרגום עברי בקובץ "הקדמות הרמב"ם למשנה" של ר' יצחק שילת, מעלה אדומים: מעליות, תשנ"ב, עמ' רכז-רנו (עברית), שעה-שצט (ערבית) [4915BM 68M 5T 1961]. באתר "כותר":  
<https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID&eq;94462881#400.9567.6.default>

מהדורת שילת מלווה בדיונים מועילים.  
\* תרגום ר' שמואל אבן תיבון, אתר "דעת":  
<http://www.daat.ac.il/he-il/mahshevet-israel/yesod/rambam/shmona-prakim2.htm>  
\* תרגום מיכאל שורץ, ירושלים: מכון בן-צבי, תשע"א [ספריית חינוך וע"ס, TX 296.1].

3. ספר רוח חן (תחילת המאה הי"ג, מיוחס בטעות לר' יהודה אבן תיבון).  
\* בתוך עפר אליאור, רוח חן יחלוף על פניי, ירושלים: מכון בן-צבי, תשע"ז, פרקים א-ג, עמ' 242-247 [BM 538 S3 E44 2016].  
\* בתוך עבודת הדוקטור של אליאור, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב (תשע"א), עמ' 237-245.  
<http://aranne5.bgu.ac.il/others/EliorOfer.pdf>

4. אבן רשד (1126-1198), הביאור האמצעי (תלכ'יץ) של אבן רשד לספר הנפש לאריסטו (1181), תרגום עברי ר' משה אבן תיבון (1261), ערך אברהם אריה (אלפרד) עברי, ירושלים: האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשס"ג [2003 A96211 A9 415 B].

\* טקסט ערבי, תלכ'ץ כתאב אלנפס, ערך א"א עברי, קהיר 1994 [P471 H4 749 B].  
 \* טקסט ערבי ותרגום אנגלי:  
*Middle Commentary on Aristotle's De Anima*, ed. and trans. Alfred Ivry, Provo, UH,  
 2002  
 B 415 A9 A96213 2002]].

#### חומר לקריאה נוספת:

1. אריסטו, על הנפש, מהדורת מנחם לוז ואהרן בן-זאב, חיפה 1989 [H4 A8 415 B].

2. אבן סינא, ספר ההצלה [אלנג'את], המדע הטבעי, המאמר השישי (eq& תורת הנפש).  
 בתוך: אנתולוגיה לכתבי אבן סינא, ערך שמואל הרוי, תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, 2009, עמ'  
 174-115B 751 A4 H4 2009]].

3. אבן רשד, פירוש ארוך לספר הנפש (לטינית).  
*Commentarium Magnum in Aristotelis De Anima Libros*, ed. F.S. Crawford,  
 Cambridge, MA, 1953 [PA 3902.2 A9]. אנגלי תרגום: *Long Commentary on the De Anima of Aristotle*, trans. Richard C. Taylor, New Haven: Yale University Press, 2009  
 [B 415 A9 A96213 2009].

4. רלב"ג, פירוש לפירוש הקצר של אבן רשד על ספר הנפש, פרקים ט-יב. Mashbaum Jesse,  
 "Chapters 9-10 of Gersonides' Supercommentary on Averroes' Epitome of the De Anima: The Internal Senses," doctoral dissertation, Brandeis University, 1981  
 [ספריה לאומית 6523 FI מיקרופילם].

#### הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %  
 הרצאה 10 %  
 השתתפות 10 %  
 הגשת עבודה 0 %  
 הגשת תרגילים 0 %  
 הגשת דו"חות 0 %  
 פרויקט מחקר 0 %  
 בחנים 0 %  
 אחר 0 %

#### מידע נוסף / הערות: